

Իւսոսք³⁵ աղլար³⁶ ալլաֆ³⁷ օլսուն,
Ուզուն եօլլար եալրե օլսուն.
Նուրի կեօսմէկ ճափալ օլսուն,
Կէլին Ղուքսա, կեօրուն ճուրի:

Թիւրլիւ-թիւրլիւ ամպեր կօփար,
Նուր բուրվանցայ սէնսէն չըփար.
Ճիւմիէ ալիւ ամա պափար,
Կէլին Ղուքսա, կեօրուն ճուրի:

Սրանք³⁸ են ահա երուսաղէմի զոյգն
երգող միջնադարեան բանաստեղծութեան
այն պատարիկները, որոնց մեր գրական
արխիւում գտնւած 1645 թւականի ձեռա-
գիր մատենանից ընդօրինակելով, յանձնում
ենք հայ գրականութեան պատմութեան,
Այդ տաղերը հետագայ բաղդատութեան և
վերակառուցման համար կարեւոր ատաղձ-
ներ են և այդ տեսակէտից էլ բանասիրա-
կան ուրոյն արժէք են ներկայացնում:

Թեհրան

ԱՐԱՄ ԵՐԵՄՅԱՆ

Քառասուն: 1 Երասղէմ, 2 Ձու, 3 Դուռ,
4 Ոսկի, 5 Ձուր, 6 Շէնք, 7 Ահաւանոս ծաղիկ, 8 հոս,
9 Եկէ, 10 Տեփէ, 11 Պիսի զեմ, 12 Արծաթ դրամ,
13 Տրեմ, 14 Գմամ, 15 Այնեղ պիսի մեմ, 16 Կր
հիւանայ, 17 Գործ, 18 Ցաղողի, 19 Ամէն օր, 20
Հարսանիք, 21 Ձափի, 22 Մեծանարայոս, 23 Երկու
ձեմր, 24 Գրպանում, 25 Ցարեհի պէս, 26 Տրել, 27
Կամաց, 28 Այնիք իր, 29 Արցունք, 30 Բոյս, 31 Ու-
կէ խնձոր, 32 Հիւք, 33 Քանդակած, 34 Ասոգ, 35
Բարձր, 36 Սար, 37 Ցած:

ՌՈՒՍ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՅԱՔՈՎԱԿԻ

Մայաքովսկի իբր հանճարեղ բանաս-
տեղծ՝ անվիճելի է: Մեզի ծանօթ գրական
արժեքներով անոր քերթողութիւնը գը-
նահատել փորձել, մասնաւոր վերլուծել,
հիշող կերպ մը եղած պիտի չըլլար բա-
նաստեղծին անձին, գործին, և մասնաւոր
արուեստին հանդէպ:

Մայաքովսկի քերթողական արուեստի
զատական ու նուիրադորձուած ըմբռնումէն
գուրս է: Ինք Յեղափոխութեան զաւակն է
և իրմով կը սկսի յեղափոխութիւնը գրա-
կանութեան և մասնաւոր բանաստեղծու-
թեան: Ան իմաստի, շեշտի, թափի, սասա-
կութեան և ուժգնութեան հսկան է: առիծի
մը հանգոյն մոնչող ու գոռացող թնդանօթի
մը պէս, քանզի իր հուրձրին տակ 190,
000,000 հաշուող Միութիւն մը իր քրնա-
կութիւնը հաստատած է: Նոր տիեզերք մը
կայ հոն նոր իրաւականքով և նոր երազ-
ներով: Ան իր գրելը գործածած է իբր հե-
ղէն խարազան՝ հրահրելու համար տառա-
պած զանգուածները իր ժողովուրդներուն,
գալիք նոր ապագայի մը իրաւ ու յուսաւոր
հեռանկարով. հարկ էր հաւատք անձրեւել
անոնց ընկճուած հոգիներուն և հին սիր-
տերուն բաժակները լիցնել նոր զինիով
կենսատուղի: Հարկ էր վերածուիլ արիւնի
և հոսիլ անոնց երակներուն մէջ, հարկ էր
վերածուիլ հուրի, սուրի, գնդացիի և
թնդանօթի և գլխաւորել ամբոխները խն-
լաբարուած: Հարկ էր սրտին արփիւն մէջ
զննել տրոփը միլիոնաւոր սիրտերու, լից-
ուիլ անոնիով ու պարպուիլ: Մայաքովս-
կիի կեանքը ու հանճարեղ արուեստը պայ-
մանաւոր էր կեանքովն ու երազներովը
միլիոնաւոր կեանքերու: Ան նոյնացած էր
անոնց հետ, կ'երկնէր ու կը ծնէր անոնցմով:
Արտակարգ պայմաններու արտակարգ հան-
ճարն էր ան:

Հոգեբանական այս պայմաններու տակ
ասիէ տարբեր ըլլալ պիտի ըլլար անբնա-
կան և անհարազատ: Ան ամենէն ուժեղ
և ամենէն իրաւ արտայայտիչն է Յովիէթ
Յեղափոխութեան:

Իր ափին մէջ սեղմած ընդարձակու-
թիւնը իր երկրին, սիրտին մէջ ձայնալարը
բողոր լեռաններու և ձայններու, իր արծիւի
աչքերուն մէջ ունի տեսիլն ու համայնա-
պատկերը գալիք դարերու:

Հըրպըրթ Մարշըլ գիտել կուտայ թէ
Մայաքովսկին թարգմանել գոտար է չլսե-
լու համար անկարելի: Ինք փորձած է ա-
նոր ոգին տալ և կ'ընդունի որ չէ յալու-
ղած նոյնիսկ այդքանը ընել հարկ եղած
նշգրտութեամբ և հարապատութեամբ: Ար-
տասահմանի սովիւթ գրականութեան քըն-
նադատներէն ոմանք՝ ի մասնաւորի րո-
ֆէսոր Կլէպ Սթըրլը, յարձակած են Մայա-
քովսկիի վրայ և փորձած նսեմացնել ա-
նոր հանձնարը: Ան փորձած է նոր գիրին
հին կուտի մէջ գնել և երբ կուտը կորած
է չէ անդադարձած անոր փութեան, իր
ժամանակավրէպ արժեհափերուն հնու-
թեան, այլ յարձակած ու մեղադրած է
գիրին նոր բաղադրութիւնն աւ բազկա-
ցուցիւ տարբերը՝ որոնք զան-
կուածներու միտն, ջիղէն, արիւնէն,
քրտինքէն, ստեղծութիւնն, ուղէն, պայ-
քարէն, յաղթանակէն և երազէն մասեր
ունին իրենց կազմութեան մէջ: Ան կը
պնդէ թէ Մայաքովսկի աամկացուցած է
քերթողական արուեստը, և գիտակցաբար
զոնկացուցած քանաստեղծութիւնը և ա-
նոր բառամթերքը: Մինչ Մարշըլ, իր
թարգմանիչը, կը հաստատէ թէ Մայա-
քովսկի ոչ միայն բառերու ընտրութեան
համար եղած է ծայրայեղօրէն քանակաբար,
այլ ոտորակէտի մը գործածութեան հա-
մար իսկ՝ ժամեր ամբողջած ու տառապած
է: Հոս տեղի է իր քերթուածէն մաս մը
մէջըրիւլ ցոյց տալու համար իր բծախնդ-
րութիւնն ու արուեստագէտի պարկեշտու-
թիւնը:

Գրեթիմին մէջ արիւնքու

Աթիսանքին

Սն դարձուած օսութիւն իմ,

Ու արքանքն անոնց պողպատ

Արիւն օս հուր, լոյս

Կը կարծի:

Ահաւասիկ գիրքը, գասական գրակա-
նութեան նուիրապետական արժեհափերով
անած, մեծցած ու ապրող քննադատ բրո-

ֆէսորներու, Մայաքովսկի գործին և ար-
ուեստին հանդէպ, Նոյնը չէ՛ղաւ ժիթէ ճա-
կատագիրը Ուրբաթըրթներու անգլիական
գրականութեան ուսմանթիք շարժումի բա-
կընաւորութեան և կամ Ուօլթ Ուիթմէն-
ներու ըստը Ամերիկա՝ մինչեւ այսօր:
Անոնք իրենց ժամանակին մէջ իսկ անոր
պայմաններէն վեր էին: Անոնք նոր և
լուսաւոր ապագաներու ուխտաւորներն են:

Մեր մէջ Սիւմանթօ, մեզի ծանօթ
չափի, յանգի և ուրիշ սկզբունքները կոր-
ծանեց և գործածեց իր հոգին արտայայ-
տող իւրայատուկ չափ ու յանգ: Իր պատ-
նէշներ խորտակող գիւցաղնական ոգին այլ
ձեռով չէր կրնար հասլի: Հրախալին հոգի-
ներու լաւան կը փլցնէ ամէն արգելք, կը
քանդէ ամէն կաղապար ու սկզբունք և կը
հաստատէ իր զաւանանքը գրականութեան,
մանաւանդ որ այդ գրականութեան երակը
բացուած է իրաւ ու հարապատ կեանքէ:
Անոնք ունին թափ, ուժ, սաստկութիւն,
արագութիւն, երաժշտութիւն և իւրայայտ
տուկ ուրիշ: Անոնց իւրաքանչիւր բառը
քնար մըն է և ոչ թէ քերթուածը քնարաւ
կան: Նոյնն է պարագան եղիւն Զարնցի:
Հոգիներ կան ու կը հասնի անդ թա-
փով, մինչ ուրիշներ՝ կաթիլ կաթիլ: Առ-
ուականները կ'երգեն՝ բայց հեղեղները կը գո-
ռան: Մեր դարը հեղեղ մըն է պայթու-
ցիկներու, որ կը հոսի անկը թափով: Դոն
կայ որաւ, պայթիւնը ճեղքուող արժու-
գոտը ծանր հրետանիի, պայթիւնը ճեղ-
քընող սրտերու եւ հոգիներու, հոն կայ
բաղխումը մեր մտքին եւ սրտին: Ո՞վ
պիտի երգէ ու արտայայտէ այս բոլորն,
եթէ ոչ Մայաքովսկիներն եւ իր նման-
ները: Մեր ականջները պէտք է վառ-
ժընին նոր չափերու, նոր յանգերու, նոր
ուրիշներու և նոր երաժշտութեան: Երբ
մեքենաները կը խօսին, երբ մեքենա խալին
վրայ կը պարէ, երբ տուֆ քարերը անա-
պատներու մէջ իրենց ալակիկ հասակներով՝
հորիզոններ կը ճեղքեն, կամ կապոյտը կը
բզկտեն՝ անոնք նոր համանաւագ մը կը յո-
րինեն նոր ուրիշով աւ նոր չափով: Անոնց-
մով լեցուելու ապրելու և գանոնք երգելու
համար, պէտք է նոյնանալ անոնց հետ
գրութիւն ու հալիւ անոնց մէջ բլիշ աւ բլիշ
իւր արուեստագէտի Պէտք է լեցուիլ մեծ
ուրիշովը տիեզերական ճառագայթներու:

ու իր արեւներ բացուիլ բուրի հոգին-
րուն։ Բանական ճակատամարտի գալաւ չեն
առաջնորդուի կիթառով կամ քնարով,
այլ երկրէր իր հիմերէն ցնցող նուագա-
խումով։ Առեմն է որ արուեստին ձայնը
հասնի և լսուի բոլորէն։ Մայաքովսկի այս
նոր պայմաններուն և կառուցուող այս
նոր աշխարհին որոտացող բարձրասուն էր։
Մայաքովսկի հսկայ մըն է, անոր գոր-
ծը հասկնալ, վերլուծել և մի քանի էջե-
րու մէջ սեղմել կարելի չէ։ Գործ մը որ
տասնընթաս հատորներ կը լեցնէ, և կ'ընդ-
գրէ՛ զգաական եղափոխութիւնն ու յեղա-
փոխութիւնը 1905-1930ի, Ան ընդարձակ է
և իր մէջ կ'առնէ զբաղանդութեան բոլոր
սեւերը։

Իր Անպը Յափաթսի մէջ քերթուածը՝
որ համանուագ մըն է, արտայայտութիւնն
է գերազանցապէս անհատապաշտ բանաս-
տեղծի մը։ Հոն Մայաքովսկի իր ծնն է որ
կ'երգէ։ Հպարտ է իր երիտասարդութիւնով,
գիտակցի է իր ուժին և արժանիքներուն,
կը խորհի թէ ինք գեղեցիկ է և ունի աշխար-
հը իր հիմերէն ցնցող կարող ու զօրեղ ձայն։
Քերթուածին նիւթը ինքն է երբ կը յայ-
տարարէ «Նա՛ Մայաքովսկի տիեզերքի գէմ
կանգնած»։ Հոն կը բեմադրէ նաև արածան
իր առաջին օրրոյ ողբերգութեան։ Բայց իր
ցաւին մէջ կը տեսնէ տառապանքը բոլոր
սիրոյ ողբերգութիւնէն արևնոգնիւրուն և
ապա ասոյեանը կը դառնայ բոլոր ընկ-
նըւածներուն և ճնշուածներուն։ Նայն քեր-
թուածին մէջ կը մարգարէանայ Յեղափո-
խութեան գալուստը։

Բայց երբ Յեղափոխութիւնը եկաւ, ա-
նով սկսաւ նաև իր յեղափոխութիւնը, իր
արուեստին և խօսքին յեղափոխութիւնը։
Ան կը սերէր վայն կուշի իր Յեղափոխու-
թիւնը և զգաց որ այլևս ինք իր ծնին տէրը
չէ և հոգին հացի պէս շերտ չկրաւ բաժնեց
իր երկրին բոլոր կարօտաւորներուն։ Հոգե-
կան այս վիճակը զօրացաւ իր մէջ, երբ
առիթով մը Պալթիկ նաւատորմի կարմիր
ծովայինները խնդրեցին իրմէ որ իր քեր-
թուածներէն մէկը արտասանէ։ Ունէր քեր-
թուածներ, բայց հին էին և չէին համա-
պատասխանիր վարկեանի պահանջին։ Յե-
ղափոխութիւնը գործնող ու իրականացնող
այս նոր մարդոց՝ նոր երգ պէտք էր, նոր
չափը պէտք էր. ու Թուաւ անոնց իրենց

արժանի երգ մը, իր հոյակապ Քալեցի
գէպի ձայնը։

Այն օրերուն թուղթ չկար, սահմանա-
փակ թիւով գեղայններ և պաշտօնաթերթեր
միայն կը հրատարակուէին։ Մայաքովսկի
պահ մը գործաւ Մամուլը Սովիէթ Երկու-
նեւթեան և Ան գրեց ազգագրեր, գեղոյ-
ներ, վերտառութիւններ, նկարեց ծաղի-
անկարներ և յայտարարութիւններ։ Տեսակ մը
բորականալի նախարարը գործաւ երկրին,
Այս բոլորին մէջ գրաւ խղճամիտ արուես-
տագէտի ճիւղ, ոգի և պարկեշտութիւն։
Արուեստը չ'ապանեց, այլ պատշտեցուց
նիւթին։ Իր ծաղիանկարները և Քրազնիւր
այն աստիճան սրամիտ են ու արտայայտիչ՝
որ մինչև այսօր պատեհ առիթներով լոյս
կը տեսնեն և հիացում կը պատճառեն ոչ
միայն իր ժողովուրդին՝ այլ օտարներուն։
Քանի մը հարուածներով վրձնած է Քրազ-
նեւը, որոնք, ուրիշներ հարիւրաւոր էջե-
րով չեն կրցած արտայայտել իրեն չափ
ուժգին, և ըլլալ նոյնքան ցնցող և տղա-
ւորիչ։ Ան նախանձը զրգոց ժամանակա-
կից գրողներին շատերուն, և անոնք՝ նո՛ւ-
մացնելու համար իր վարկն ու համբաւը
չվարանցան զայն Աղետութեան Ազգա-
գիրքը կոչել։ Մայաքովսկի կ'արհամարհէր
գանոնք և կարեւորութիւն չէր տար անոնց
չաղփաղփութիւններուն։ Ան Յեղափոխու-
թեան սրբազան հուրով լեցնում էր. կ'ու-
ղէր փարօս մը ըլլալ և արձակել լոյսը
իր երկրին չորս ծագերուն։ Ան գանգուած-
ներուն եւ Յեղափոխութեան ճարտարա-
պետներուն հետ էր միշտ։ Միջնադարեան
աշուղի մը պէս սիրաւ իր վիզին իբր քնար
կախած՝ կ'երթար քաղաքէ քաղաք, գիւղէ
գիւղ, գործատունէ գործատուն, ժողովէ
ժողով, թատրոնէ թատրոն, Մի՛ծ Յեղա-
փոխութեան կարմիր գինին հոսեցնելու հա-
մար բոլորին սրտին և հոգիին մէջ։ Ամէն
սեղ էր ու բոլորին հետ։ «Փողոցները
վրձնի և հրապարակները երանգապակի
վերածուած էին, քանդի ան կը գոռար
միլիոններու շուրթերով»։ Ժողովուրդին
հետ նոյնքան և անոնց հետ ըլլալ իրեն
տուաւ զբնու նոր թեքերիկ, որ աւելի
պարզ էր և աւելի ուժեղ։ Սահալուցաւ
ըլլալ պարզ, ուժեղ, սուր, սրամիտ և խո-
րունկ, նման բոլոր գիտող, տեսող, ըսե-
լիքներ ունեցող արուեստագէտներու։

Մայաքոփսիկի, արգարեւ շատ տառապած է իր պարզութեան և ուժգնութեան հասնելու համար։ Մէկը որ ստորակէտի մը գործածութեան համար տքնած է, կարելի է երեւակայել թէ որքան տուայտած կրնայ ըլլալ բառերու ընտրութեան և ֆրազներու կազմութեան համար։ Զերպրթ Մարլը կը հաւատտէ թէ՝ Մայաքոփսիկի ժենի երգեր, սիրային քերթուածներ որոնք իրենց passion-ով, pathos-ով, metaphorներու անօրինակ զուտերով և հոգեցունջ պայթումներով կը հաւասարին ու կ'անցնին Պուշկինի և Եշկըպրիի քնարականները։ Ունի Ոգիսեւեան շքեղութեամբ Յեղափոխութիւնը պանծացնող յաղթանակի երգեր և ցիւցալչ-ներգութիւններ։

Մայաքոփսիկի քաղաքի և աշխատաւորներու երգիչն է։ Քիչ անգամ կ'ակնարկէ ընտիւթեան՝ վարդի թուփերուն և սոխակներուն, բանաստեղծութեան ընդունուած և նուիրագործուած կաղապարներէն հեռու է, որովհետեւ գտած ու հաստատած է իր ձեւն ու թէքնիկը։ Իր քերթողութեան նիւթ կը հալթախեն պողոտաները, կրապարկները, նոր երկնաւայաց ու հոյակապ պետական շէնքերը, ասֆալթ ճամբաներու փայլը, փողոցներու տնիզն ու եռուղեքը, մեքենաներու համաձայնաբեր, ապականայ շքերով տուններու պողպատեայ ողնաստիւկները և Յեղափոխութեան ութթմով աճող ու պայքարող սովիւթ ընկերութիւնը։

Որոպէս կ'արհամարհէ այն բանաստեղծները, որոնք իրենց երկար մագերը ուսերնու ձգած՝ ուռիկի մը նազանքով ու մաշած լուսին գէմքերով աստ ու անդ կը թափառին գեղեցիկներու ի խնդր՝ մայելու ախտաբանական սիրային թէմաներ հնչեակ կոչուած աղաներոյնը։

Իրական բանաստեղծը կը խորշի ոչ մէկ նիւթ և կը վախճայ ոչ մէկ թէմայէ։ Հոգեւին կը հուրիւրուի երկրին անտեսական ու զաւապարաբանական վերելքին, քալ համոզուած որ անէ կը բոլի և կը բախուի ամէն բարիք։

Մայաքոփսիկի համար հասարակ նիւթ չկայ, հաւարակ արուեստ ու արուեստագէտ չպի։ Ան կը հաւատայ թէ ոեւէ նիւթ կարելի է արուեստի կատարելութիւնով մշակուի։ Ե յաջողիւմ հանճարներ չեն խըրտչիր ոեւէ նիւթէ, քանզի անոնք գիտեն

ձեւը պատշանցներ նիւթին և զգացումը արտայայտել պահանջուած թափով և ուժգնութեամբ։

Իր երիտասարդութեան, ան անդամակցած է Համայնավար կուսակցութեան և եղած է ջերմեռակ դուստկցութեան։ Ըստ տանձնած ու զլխաւորած է շատ վտանգաւոր տառքերութիւններ։ Անգամ մը բռնուած և բանտ նետուած և Բանտը իր համալսարանը եղած է։ Հոն խորագրեւ ուսումնասիրած է առեսական գրականութիւնը և եղարկացութեան յանգած որ ինք այդ բոլորէն շատ աւելի լաւ կրնայ գրել։ Իրականութիւնով այն աստիճան լեցուած ու տարուած է որ լքած է կուսակցութիւնը և նուիրուած ընկերավարական գրականութեան մշակումին և կազմակերպութեան։

Պահ մը իր գրականութիւնը յայտնաբերած է անխիտանական ձգտում։ Այս շըրձանին ապագայապաշտ ջրիքն է որ քաշալերած ու հրատարակած է իր գործերը։ Ասոնք իբր գաղտնի և վտանգաւոր կազմակերպութիւն հաւանուած են յետադիմական ուժերու մէջէն « Մայաքոփսիկին ալ իբր այս ջրիքին գաղափարախօսը հետապնդուած ու հալածուած է։ Այս միջոցին հանդիպած է Մարքսիմ Կորգիլին ու բարեկամացած անոր հետ։ Կորգի տողանդ տեսած է երկրաստարգ Մայաքոփսիկին մէջ, զօրավիդ դարձած ու քաշալերած է գինքը, օգնած է անոր գործերուն հրատարակութեան, տարածման և ժողովրդականացման։

Երբ Յեղափոխութիւնը եկաւ Մայաքոփսիկին պատրաստ էր անոր յառաջապահ հանգիլը ըլլալու համար։ Ան իւրացուցած էր Մարքսեան գրականութիւնը, լեցուած՝ զանգուածներու արդար գատումի պայթելու մօտ հրաբուխ մըն էր որ կը սպասէր յարմար առիթին։ Ժողովրդային առածը կ'ըսէ։ «Երբ թնդանօթները դուան մուսաններ կը լռեն»։ Բայց Մայաքոփսիկի չըլեց այս ճշմարտութիւնը և երբ Յեղափոխութեան թնդանօթները դուան ինք որոտաց։ Իր եղբայրակից քերթողներէն շատեր շշմեցան և չկրցան քալ պահել Յեղափոխութեան թափին և մեծութեան հետ, և աշնանահար տեղեւներու պէս քշուեցան։ Մինչ Մայաքոփսիկի մասնաւորին ետեւ տե-

ոսւ ընդհանուրը և անհատականին ետեւ՝ ընկերայինը: Ան այս շփոթութենէն, անորոշութենէն, ժանտախտէն, և անթութենէն, այս քառսէն տնդին, նոր լուսաբաց մը կը տեսնէր: Ան վստահ էր որ երկինք ու երկիր մարդկային նոր ընկերութիւն մը կ'երկնէին, ուրիշ գրիչը ձեռին իբր հաւատաւոր առաքեալը այդ հեռապատկերին քալից անվարան:

Լենինի մահը շատ յուզեց Մայաքովսկին, յանձին անոր՝ կորսնցուցած էր իր ամենէն մեծ բարեկամը և խորհրդատուն: Ամբողջ Խորհրդային երկիրը մթնցած էր իր աչքին ծայրէ ծայր: Իր յուզումը մեծ էր և խորունկ: Այս առթիւ գրեց իր քառասուն էջոց երկարաշունչ վլասիմիր Լենինը. «Այս գիւցազներգութիւն մըն է, որ կոչուած է դասուելու աշխարհի մեծագոյն քերթաւաններու շարքին», կը հաստատէ Հըրպըր Մարշըլ:

1922—1927 թն արտասահման գնաց, պտտեցաւ Եւրոպան ու Ամերիկան: Իր տպաւորութիւնները տուաւ քերթաւաններու շարքով մը: Անոնց մէջ թուր էյֆելը և Ռուսակոմ Բասթօրը պերճախօսութեն կ'արտայայտեն իր զգացումները:

1930-ին երբ տառջին Հնգամիայ բլանը ծրագրուեցաւ և գործադրութեան գրուեցաւ, Մայաքովսկի լեցուած էր նոր տենդով և բացառիկ խանգաղաւորութեամբ: Ան կը պատրաստուէր նոր գիւցազներգութիւնով մը պանծացնել և շեփոթել այս հսկայ համայնական ձեռնարկը, երբ վրայ հասաւ իր ինքնասպանութիւնը:

Կ'ըսուի թէ իր երկտասարդութեան, յուսահատութեան նոպայի մը, փորձած էր նոյնը, սակայն կապարը վրիպած էր: Բայց այս անգամ ճակատագիրը անողոք էր եղած, և պատահած էր անխուսափելին: Մայաքովսկին կ'երթար իր տեղը գրաւելու եղբորախառն ու մեծ քերթաղներու կողքին:

ՅՈՎ. Հ. ԵՆԻՍՏԷԼԵԱՆ

ՆԵՐՍԻՐ-Ք ՆԱԽԵՆԱՅ

ՔԱՐՈՁ ԾՆՆԴԻ

ԵՐ

ՏԵԱՌԵԸՆԴԱՌԱՋԻ

Ս. Արտոնյս Ձեռագրասան Թ. 271 ձաշոցին արագգրած ենք հետեւեալ Գանձը: Սոյն ձաշոցը գրուած է մեծ քոյրորդով, Երուսալի մէջ, տեղոյս Դաւիթ եպիսկոպոսին համար, 1316 թուին, Սեփանոս «Երկայն» Գրչի ձեռնով:

Այս Գանձին հնդկական է Դուկաս, ինչպէս կը հասկցուի ճնասկիզրի գրեհէն, որով կը կազմեն Դուկասայ երգ քառերը: Ճաննուչորոտոյ դարու սկիզբը կամ անկէ առաջ Դուկաս անունով գրող ծանօթ չէ մեզի ուրիշ տեղի:

Գանձս գուրկ չէ փերդական շնորհի: Հնդկանկը պատկերայի բացատրութիւններով կը դրուեսէ Ս. Կոյսը: Ան կը սիրէ նմանատուրանը տեսնողն որոշ նրաձշակաւութիւն: Կեսարդութիւնը ասկայն, որ տեղ տեղ քերի է, ինչպէս կը յայտնուի ընթերցման ժամանակ, քողոցիմք անկողիդի:

Համապար մշտափայլ անշիջանելի, ճառագայթ արփիւածապումն փայլեալ ի փառս սեռի մարդկութեանս, լոյս մշտնջենածակ մարտնեալ աշխարհի, վտակ քաղցրութեան անմահարար գետուն ծաւալման, արմատ կինդանութեան շառաւիղ փրկութեան բեղունոր բուրաստան հայրածին բարունակին, բաժակ բերկրանաց հրաւէր հրճուանաց մանկանց սիրիշի, խնդութիւն անթերանալի միջնորդ երկնի եւ երկրի Աճածին Մարիամ, ըզքեզ ունիմք բարեխօս առ մարմնացեալդ Աճ աղաւթմք:

Ուրախ լեր հրաշագարդ և հարսնարան անճառ իսկութեան անմկնելի լուսոյն հայաքական, հրանշմար խառնարան անհայտնօրէնութեան քանին Աճ միաւորութեան, առագաստ սրբութեան փեսային մարմնազգեցութեան, օր տերապէս ներ-